शैल्यशिखर नगरपालिका द्वारा प्रकाशित

स्थानीय राजपत्र

खण्डः ६ संख्याः१७ मितिः२०७९/०९/२१

भाग-२

शैल्यशिखर नगरपालिका

शैल्यशिखर नगरपालिका पदाधिकारीहरुको आचारसंहिता,२०७९

शैल्यशिखर नगरपालिका पदाधिकारीहरुको आचारसंहिता,२०७९

प्रस्तावनाः

नेपालको संविधान बमोजिम सहकारीता,सहअस्तित्व र समन्वयका आधारमा संघीय लोकतान्त्रि गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थाको अभ्यास गर्दै संघ, प्रदेश र स्थानीय तह बीचको सुमधुर अन्तर सरकार सम्बन्ध कायम गर्न, स्थानीय शासन व्यवस्था जनताको अर्थपूर्ण सहभागिता प्रर्वद्धन गर्दै बढी जनमुखी, सेवामुखी, जनउत्तरदायी र पारदर्शी तथा शुसासनयुक्त स्थानीय शासनको प्रत्याभुति गर्न स्थानीय तहबाट समाजका बिभिन्न वर्ग धर्म, लिङ्ग, जातजातिका संस्कृतिप्रति सम्मान र सहिष्णु भावनाको विकास गर्न तथा कानूनी राज्य संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रका लाभहरुको न्ययोचित वितरण र दिगो विकासको अवधारणालाई मुर्त रुप दिन हामी जनताबाट निर्वाचित पदाधिकारीको आचरण र क्रियाकलापहरुलाई सोही अनुरुप मर्यादित र नमुनायोग्य तुल्याउनका लागि शैल्यशिखर नगरपालिकाका पदाधिकारीको आचारसंहीता २०७९" नगर कार्यपालिकाको बैठकबाट स्वीकृती भएको दिन देखी लागु हुनेछ ।

भाग-१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः** (१) आचारसंहीताको नाम "शैल्यशिखर नगरपालिका पदाधिकारीहरुको आचारसंहीता" २०७९ रहेको छ ।

(२) यो आचारसंहिता नगरसभाबाट पारित भएको मिति देखि लागु हुनेछ ।

२. **परिभाषाः** विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलगाएमा यस आचारसंहीतामा,

क) "प्रमुख" भन्नाले शैल्यशिखर नगरपालिका प्रमुखलाई सम्झनु पर्छ ।

ख) "आचारसंहिता" भन्नाले नगरपालिकाका पदाधिकारीहरुको आचारसंहिता, २०७९ लाई जनाउनेछ ।

ग) "अनुगमन समिति" अनुगमन समिति भन्नाले यस आचारसंहीता अनुसार गठित आचाचरसंहीता अनुगमन समितिलाई सम्झनुपर्छ ।

घ) "कार्यपालिका" भन्नाले शैल्यशिखर नगर कार्यपालिका सम्झनु पर्छ ।

ङ) "पदाधिकारी" भन्नाले शैल्यशिखर नगरपालिकाका प्रमुख, उपप्रमुख, वडाध्यक्ष, कार्यपालिकाका सदस्य तथा सभाका अन्य सदस्य समेतलाई सम्झनु पर्छ ।यस शब्दले नगरपालिकाले आफ्नो कार्य क्षेत्र सम्पादनका सिलसिलामा गठन गरेका जुनसुकै समिति वा उपसमिति वा कार्यदलका सदस्यहरु समेतलाई सम्झनुपर्छ ।

च) "सभा" भन्नाले शैल्यशिखर नगर सभालाई बुझाउनेछ ।

छ) "स्थानीय तह" भन्नाले नेपालको संविधान बमोजिमको नगरपालिकालाई सम्झनु पर्छ ।

ज) "नगरपालिका" भन्नाले शैल्यशिखर नगरपालिकालाई जनाउनेछ ।

भाग-२

पदाधिकारीहरुका आचरणहरु

<u>३ सामान्य आचारणहरुको पालना गर्ने:</u> पदाधिकारीहरुले पालना तथा अवलम्बन गर्नु पर्ने सामान्य आचारणहरु देहायमा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछन् । जसको अवलम्बन गर्न हामी प्रतिवद्धता व्यक्त गर्दछौ ।

३.१ नेपालको स्वतन्त्रता, स्वाधिनता, स्वाभिमान, राष्ट्रिय एकता, भौगोलिक अखण्डता र जनतामा निहित सार्वभौमसत्ताप्रति प्रतिवद्ध रहदै,

(क) पदाधिकारीहरुले नेपालको स्वतन्त्रता, सर्वभौमिकता, भौगोलिक अखण्डता, राष्ट्रिय एकता,स्वाधिनता र स्वाभिमानको अक्षुण्णतामा प्रतिकुल हुने कार्य गर्ने छैनौ ।

(ख) कुनै पनि पदाधिकारीले राष्ट्रिय विरुद्ध हुने कार्यमा सघाउ पुऱ्याउने, राष्ट्रिय गोपनियता भङ्ग गर्ने, राष्ट्रिय सुरक्षामा आँचपुऱ्याउने कार्यहरु गर्न वा जस्तो कार्यमा सहयोग पुऱ्याउने कार्य गर्न वा गराउने छैनौ ।

(ग) कुनै पदाधिकारीले पदिय जिम्मेवारी पालना गरेर सधै राष्ट्र र जनताको बृहत्तरहितलाई ध्यानमा राखि गर्नेछौ ।

(घ) कुनै पनि व्यक्ति वा निकायले जनतामा निहित सार्वभौमसत्ता, राष्ट्रिय एकता, स्वाधिनता,समाजिक, धार्मिक साँस्कृतिक तथा ऐतिहाँसिक सौहार्दतामा आँच पुऱ्याउने गरी कार्य गरेमा त्यस्तो कार्य निरुत्साहित गर्नेछौ ।

<u>३.२ संघ, प्रर्देश र स्थानीय तहबीचको सु-सम्बन्धमा जोड दिदै,</u>

(क) पदाधिकारीहरुले संघ, प्रर्देश र स्थानीय तहबीचको सु-सम्बन्ध, कार्यअधिकार क्षेत्र, कार्य प्रणाली वा संस्थागत प्रवन्धमा कुनै आँच पुऱ्याउन वा दखल दिन वा अन्तरसरकार सम्बन्धमा खलल पार्ने कुनै कृयाकलाप गर्न वा वक्तव्य वा प्रकाशन वा प्रचार प्रशार गरिदैन ।

(ख) कुनै पनि आधारमा स्थानीय तहका बासिन्दाहरुलाई भेदभाव गर्न वा समान सुरक्षा, सुविधा र संरक्षणबाट बञ्चीत गरिने छैन । तर महिला,बालबालिका अपांगता रहेका व्यक्ति दलित जेष्ठ नागरिक लगायत पछि परेका वर्ग क्षेत्र तथा समुदायको हकहितका लागि विशेष व्यवस्था गर्न प्रतिवद्ध रहेकाछौ ।

(ग) अन्तर स्थानीय तह तथा अन्तरसरकार वस्तु वा सेवाको निर्वाध आवागमनलाई कुनै वाधा वा भेदभाव गरिने छैन ।

३.३संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन प्रणाली, स्वशासन र स्वायत्त शासन, संघ, प्रर्देश र स्थानीय तहबाट राज्य शक्तिबिचको प्रयोग तथा विश्वव्यापी मानव अधिकार र मौलिक अधिकारका मान्य सिद्धान्तको प्रबर्द्धन गर्न,

(क) जनतामा निहित सार्वभौमसत्ता, स्वशासन, संघ प्रदेश र स्थानीय तहबाट राज्यशक्तिबिचको प्रयोग, संघिय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रका मान्य सिद्वान्तहरुलाई उच्च सम्मान र आत्मसात गरिनेछ ।

(ख) संघीय लोकतान्त्रिक प्रणाली, स्थानीय स्वायत्तता र तल्लोतहमा अधिकारका विकेन्द्रकरणका सिद्वान्त तथा नितिलाई अनादर गर्ने, जनताप्रतिको उत्तरदायित्वलाई अस्वीकार गर्ने, अवहेलना गर्ने, अन्तर सरकार सम्बन्ध एवं स्थानीय तहहरु र साझेदार संघ संस्थाहरुको कानून बमोजिमको सम्बन्धमा खलल पर्ने जस्ता कुनै लेख, समाचार, भाषण, वक्तव्य प्रकाशन वा प्रशारण गर्नु वा गराउनु हुदैन ।

तर यस कुराले उल्लेखित बिषयमा अनुसन्धानमुलक कुनै लेख रचना प्रकाशित गर्न र सो अनुरुप धारण राख्न रोक लगाएको मानिने छैन ।

३.४ श्रोत साधनको पूर्ण सदुपयोग गर्नः

(क) कानून बमोजिम आफुले पाउने सेवा सुविधाबाहेक स्थानीय तहको साधन, श्रोत, नगद वा जिन्सी कुनै प्रकारको मास्न, उपभोग गर्नु गराउनु हुदैन ।

(ख) कनै पनि पदाधिकारीले सार्वजनिक श्रोतको प्रयोग गर्दा अधिकतम सदुपयोग र उत्पादनशील कार्यमा प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।

३.५ आफ्नो जिम्मेवारीको प्रभावकारी कार्यान्वय गर्न गराउन,

(क) कुनै पनि पदाधिकारीले कानुनले तोके बमोजिमका पदाधिकारीहरुलाई पूर्व जानकारी नदिई आफ्नो सेवा दिने स्थान छोडी अन्यन्त्र जानु हुदैन ।

(ख) पदाधिकारीले प्रचलित कानुनमा तोकिए भन्दा वढी समयका लागि आफ्नो कार्य क्षेत्र छोड्नु पर्दा वा कार्य क्षेत्रभन्दा बाहिर जानु पर्ने भएमा कानुनले तोके बमोजिमका जनप्रतिधि वा पदाधिरीलाई आफ्नो पदको अख्तियारी नदिई जानु हुदैन ।

३.६ गैर कानुनी आश्वासनलाई निरुत्साहित गर्न,

(क) संविधान तथा प्रचलित कानूनले दिएको अधिकाक्षेत्र भन्दा बाहिरका काम गरिदिन्छु भनी कसैलाई आश्वासन दिनु हुदैन ।

(ख) कानून बमोजिम गर्नु पर्ने काम गर्न वा सेवा दिनका लागि आनाकानी वा ढिलाई गर्ने, जानीजानी अनावश्यक झंझट थप्ने वा आफ्नो अधिकार क्षेत्रबाहिरको काम गरिदिन वा गराई दिनेछु भनी आश्वासन वा भरोसा पर्ने कुनै काम गर्नु गराउनु हुदैन ।

(ग) स्थानीय तहका पदाधिकारीहरुले ऐनले तोकिएको योजना तर्जुमा प्रकृयाको जानकारी नदिई कुनै ब्यक्ति, संस्था वा समुदायलाई स्थानीय तहको योजना बाहेकका कुनै कार्यक्रम वा योजना स्वीकृत गरिदिन वा गराईदिने आश्वासन दिनु हुदैन ।

(घ) आफ्नो लागि वा अरु कसैको लागि अनुचित लाभ पुग्ने गरी पदको दुरुपयोग गर्ने कार्य गर्ने वा गराउनु हुदैन ।

३.७ राजनीतिक आस्थाका आधारमा भेदभावपूर्ण कार्य नगर्न दृढ रहदै,

(क) राजनीतिक आस्था वा विचारका आधारमा कार्यपालिका वा सभाका सदस्यहरु वा कर्मचारीहरु वा सेवाग्राही तथा आम नागरिकहरु संग तेरो मेरोको भावना राखी कुनै कार्य गर्नु/गराउनु हुदैन ।

(ख) आफु सम्बद्ध राजनीतिक दल वा सम्बद्ध कुनै निकाय वा संघ संस्थालाई मात्र लाभ पुग्ने वा सुविधा हुने गरी निर्णय वा योजना वा कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिने छैन ।

३.८ सामाजिक सौहार्दता र समावेशीकरण प्रति दृढ संकल्पित रहेदै,

(क) सामाजिक सदभाव तथा सौहार्दता (प्रेम) खल्बल्याउन नहुनेः विभिन्न जात जाती, धर्म, बर्ग, क्षेत्र, सम्प्रदायबीच सामाजिक सदभाव र सौहर्दता खल्बल्याउने कुनै काम वा अन्य कुनै व्यवहार गर्नु वा गराउनु हुदैन ।

(ख) कुनै सम्प्रदाय बीचको सु- सम्बन्धमा खलल पर्ने गरी क्रियाकलाप गर्नु गराउनु

(ग) प्रचार प्रसार गर्नु गराउनु हुदैन ।

(घ) छुवाछुतलाई प्रश्रय दिने व्यवहार गर्नु हुदैन । कुनै बिचार ब्यक्त गर्दा जातीय, धार्मिक, साँस्कृतिक वा सामाजिक विद्वेष वा धार्मिक भेदभाव जनाउने खालका काम कुरा गर्ने वा उखान टुक्का प्रयोग गर्ने वा कुनै जाती, धर्म, संस्कृति वा समुदायको स्वाभिमानमा धक्का लाग्ने वा आघात पुग्ने खालका शब्द/वाणीहरुको प्रयोग गर्नु हुदैन ।

(ङ) कुनै पनि जात जाती, धर्म,वर्ण, लिङ्ग आदिका आधारमा भेदभाव गर्नु हुदैन तथा सबै समुदायका कानुनी हकहित र मौलिक संस्कृति प्रति बोली र व्यवहार दुबै तवरबाट प्रतिकुल असर पर्ने गरी कार्य गर्नु गराउनु हुदैन ।

(च) कुनै पनि समुदायको परम्परा देखिको धर्म अवलम्बन गर्ने धार्मिक स्वतन्त्रताको सामना गर्नु पर्नेछ । तर, आफ्नो क्षेत्रभित्र कसैको धर्म परिवर्तन गर्ने गराउने कुनै पनि कृयाकलाप हुन दिनु हुदैन ।

(छ) कुनै विदेशी नागरिक वा संस्थाले नेपालको सभ्यता, नेपाली जनताबीचको सदभाव बिगार्ने वा भड्काउने काम गरेको वा गर्न लागेको जानकारी भएमा तत्काल सम्बन्धित निकायमा सूचित गर्नु पर्नेछ ।

३.९ पदधिकारी बीच कार्य जिम्मेवारीको न्ययोचित बाँडफाँड गर्नः

(क) पदाधिकारीहरु बीच जिम्मेवारी, अधिकार वा सुबिधा वा दायित्वको बाँडफाँड गर्दा राजनीतिक दलसंग को सम्वद्वता वा राजनीतिक आस्ता वा महिला वा पुरुष वा सामाजिक समावेशीकरणका आधारमा भेदभाव लगाएको मानिने छैन । तर कानुन बमोजिम बिशेष जिम्मेवारी र अवसर दिनका लागि उल्लेखित प्रावधानले रोक लगाएको मानिने छैन ।

३.१० कसैको स्वाभिमान र अस्तित्वमा कुनै आँच आउन नदिन,

(क) पदाधिकारीले सबै संग शिष्ठ मर्यादित बाणी तथा शब्दको प्रयोग गर्नुपर्नेछ । शालिन र स्वभाविक सामाजिक आचारहरु गर्नुपर्नेछ । जनता सँग हार्दिक, नम्र र आदरपूर्वक व्यवहार गर्नुपर्नेछ ।

(ख) पदाधिकारीबाट कार्यपालिका र सभाका सदस्यहरु, स्थानीय तहमा कार्यरत कर्मचारीहरुमा एक अर्काप्रति झुठा लाञ्छना लगाउने, रिस राग द्वेष राख्ने तथा एक अर्काको विषयमा अप्रासांगिक टिकाटिप्पणी गर्नु वा अतिसयोक्तिपूर्ण अभिव्यक्ति दिईनेछैन ।

(ग) पदाधिकारीले निर्वाचित जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, सेवाग्राही प्रति राम्रो व्यवहार र शिष्ठ भाषाको प्रयोग गर्नेछन् ।

(घ) पदाधिकारीले संस्थागत रुपमा कुनै धारण व्यक्त गर्दा स्थानीय तह, यसका निर्णयहरु वा कुनै पदाधिकारी वा कर्मचारीलाई होच्याउने वा अनादर गर्ने भाषा वा अभिव्यक्ति दिनु वा दिन लगाउनु हुदैन ।

(ङ) पदाधिकारी तथा कर्मचारी बीच एक अर्काको काम, पेशागत मर्यादा र कार्यगत स्वायत्तताको सम्मान गर्ने वातावरण सृजना गर्नु पर्नेछ ।

(च) पदाधिकारीहरुले एक अर्काको व्यक्तिगत रुपमा टिका टिप्पणी गर्नु हुदैन तर पदाधिकारीको कामसंग सम्बन्धित बिषयमा स्वस्थ रुपमा एक अर्काका कमी कमजोरी तथा सबल पक्षहरुलाई औंल्याउन कुनै बाधा पुग्ने छैन ।

(छ) पदाधिकारीले एक अर्काका विषयमा सकरात्मक तवरले छलफल गर्ने, सुझाव दिने, आलोचना तथा टिप्पणीहरु राख्नु पर्नेछ र एक अर्कालाई पदिय काम गर्नमा सहयोग, उत्साह र प्रेरणा प्रदान गर्नु पर्नेछ ।

३.११ सामाजिक मान्यता बिरुद्धका आचारहरु निरुत्साहित गर्दै, कार्यालय समयमा वा पदीय कामका सिलसिलामा मादक पदार्थ वा लागु पदार्थ सेवन गर्नु हुदैन । कार्यालय हाताभित्र तथा सार्वजनिक सभा, समारोह, बैठक आदि स्थलहरुमा मद्यपान, धुम्रपान, खैनी, सुर्ती, गुट्का वा पान सेवन गर्नु हुदैन ।

(क) अन्धविश्वास, अपसंस्कृति, रुढीवाद जस्ता पुरातन एवम् अवैज्ञानिक मान्यता तथा चालचलन विरुद्धको सामाजिक रुपान्तरण प्रकृयामा सहभागिता जनाउनु पर्दछ ।

(ख) पदाधिकारीहरुले सार्वजनिक स्थल तथा खुला, ठाउँमा जुवा, तासखेल्ने, बाजि लगाउने आदि जस्ता व्यवहारहरु गर्नु हुदैन ।

(ग) पदाधिकारीले कनुनतः मानव अधिकारको गहन ठहरिने, कानुनले वन्देज लगाएका तथा सभा वा कार्यापालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र सामाजिक मर्यादा विपरितका भनी तोकेका समुदायमा प्रचलित कुरीतिहरुले वढवा पाउने व्यवहार गर्नु हुदैन ।

(घ) विभिन्न जातजाती वा धर्म सम्प्रदायका प्रचलित सामाजिक संस्कारहरु जस्तै, विवाह, व्रतवन्ध, पास्नी, जन्मोत्सव, भोज आदीमा समुदायमा गलत प्रतिस्पर्दाको भावना ल्याउने खालका तडक भडक गर्नु हुदैन र तडकभडक गर्न अरुलाई प्रोत्साहन गर्नु हुदैन ।

(ङ) पदाधिकारीको हैसियतले कुनै निर्णय गर्दा राजनीतिक, सामाजिक, आर्थिक वा कुनै पनि आधारमा तेरोमेरो भन्ने पक्ष नदिई तठस्त भुमिका निर्वाह गर्नु पर्दछ ।

(च) लिङ्ग, उमेर, भाषा, धर्म, आर्थिक अवस्था आदिका आधारमा भेदभाव जनाउने गरी अरुको सामाजिक संस्कार वा वर्गिय हकहितका विषयहरुमा नकारात्मक टिप्पणी गर्नु हुदैन ।

(छ) पदाधिकारीले आफ्नो क्षेत्रभित्र विद्यमान सामाजिक कुरिती तथा कुसंस्कारका रुपमा रहेका वालविवाह, वहुविवाह, लैङ्गिक हिंसा, छाउपडी, बोक्सा बोक्सी दहेज दाईजो, छुवाछुत जातिगत उचनीचता, व्यक्तिगत घटना दर्ता नगर्ने प्रबृति, खोप नलगाउने अवस्था, खुला दिसा आदि जस्ता तथा प्रचलनलाई निर्मुल गर्नका लागि पर्नु पर्नेछ ।

३.१२ स्थानीय तहबाट प्रदान गर्ने सेवा,सुविधा, निर्माण प्रकृया र सूचनामा जनताको पहुँच बढाउन,

(क) प्रत्येक नागरिकलाई सरोकार हुने सेवा सुविधा र निर्णयबारे सूचना माग भएमा उपलव्ध गराउनु पर्नेछ । तर प्रचलित कानुन तथा आचारसंहीतामा उल्लेख भएको बाहेक कुनै पदाधिकारी व्यक्ति वा समुहलाई आर्थिक सरोकारीबारमा लाभ वा हानी पुग्ने वा कसैको सम्पत्ति वा जीउ-ज्यानमा हानी नोक्सानी पुग्ने सूचनाहरु र गोप्य राख्नु पर्ने कुरा प्रशारण वा सार्वजनिक गर्नु वा गराउनु वा उपलव्ध गराउनु हुदैन ।

(ख) शान्ति सुरक्षा, राष्ट्रिय अखण्डता, समुदायको सौहार्द सम्बन्धमा खलल पर्ने खाले सूचनाहरु सार्वजनिक गर्नु गराउनु हुदैन ।

३.१३ वदनियत तथा अनधिकृत काम गर्न गराउन रोक्न,

(क) प्रचलित कानुन बमोजिम आफुलाई प्राप्त अधिकारको प्रयोग गर्दा वदनियत वा स्वच्छाचारी रुपमा गर्नु वा गराउनु हुदैन । यस्तो अधिकारको प्रयोग खुला एवं सहभागितामुलक रुपमा छलफल गरी गर्नु पर्नेछ ।

(ख) आफु वा अन्य कुनै व्यक्ति वा संस्थाबाट अन्य पदाधिकारी वा कार्यालय/संघसंस्था वा कर्मचारी वा व्यक्तिलाई अनधिकृत काम गराउनु हुदैन ।

३.१४ लैङिगक समानताको प्रबर्द्धन गर्दै:

(क) कसैलाई लिङ्गको आधारमा भेदभाव झल्कने कुनै कार्य गर्नु हुदैन, लिङ्गको आधारमा क्षमतामाथि आँच आउने गरी कुनै कामकाज गर्न, नीति कानुन वा संरचना बनाइदिने छैन।

(ख) फरक लिङ्गका पदाधिकारी, कर्मचारी, सेवाग्राही तथा आम नागरिक प्रति अस्वस्त आलोचना गर्ने, जिस्क्याउने तथा उनीहरुको मनोवल घटाउने खालका अभिव्यक्ति दिने, दिन लगाउने वा कुनै पनि माध्यमबाट यौनजन्य दुरासय हुने खालका कुनै कामकार्वाही गर्न गराउनु वा यौनजन्य अस्लिल तस्विरहरु प्रकाशित गर्ने, प्रर्दशन गर्ने, आशय देखाउने, अनुचित लाभका दृष्टिले काममा अल्झाउने जस्ता हैरानी पार्ने व्यवहार गर्नु गराउनु हुदैन ।

(ग) लेखेर, बोलेर, भाषण गरेर वा जुनसुकै माध्यमबाट पनि महिला तथा पुरुषबीचमा भेदभाव जनाउने खालका काम वा व्यवहार गर्न वा उखान टुक्का, थेगो वा शब्दहरुको प्रयोग गर्नु गराउनु हुदैन ।

(घ) लैङ्गिक आधारमा भएका घरेलु हिंसा र भेदभावका घटनाहरुलाई लुकाउने र गोप्य राख्ने कार्य गर्ने वा गराउने हुदैन ।

३.१५ बालबालिकाको सर्वाङगिण विकास र हकहित प्रति सचेत रहेदैः

(क) बालबालिकाको सार्थक सरोकारका विषय तथा स्थानीय विकास र शासन प्रकृयामा बालबालिकाको सार्थक सहभागितालाई होच्याउने वा अवमूल्यन गर्ने विचार अभिव्यक्ति दिन वा त्यस्तो व्यवहार गर्न गराउन हुदैन ।

(ख) आफ्नो परिवारमा बालश्रमिक राख्नु हुदैन । समुदायमा बालश्रम वा बालशोषणलाई संरक्षण वा प्रोत्साहन हुने कुनै किसिमका क्रियाकलाप गर्न गराउन पाइने छैन ।

४. सार्वजनिक सम्पत्तिको प्रयोग तथा सुबिधा सम्बन्धि आचारहरुः सार्वजनिक सम्पत्तिको प्रयोग तथा सुबिधा सम्बन्धमा देहायका आचारहरु पालन गर्न प्रतिवद्धता ब्यक्त गर्दछौ ।

४.१ पदाधिकारी तथा कर्मचारीको सुबिधाका लागि छुट्याएको सेवा वा सुविधा भत्ता आफ्नो आन्तरिक श्रोतको कति अंश हुन आउछ भन्ने एकीन गरी सभामा छलफल गरी आम नागरिकलाई जानकारी दिई किफायति रुपमा न्यूनतम सुबिधाको व्यवस्था गरिनेछ ।

४.२ पदाधिकारीले कानुन बमोजिम तथा कार्यालयको काममा वाहेक स्थानीय तहको मानवीय, आर्थिक वा भौतिक साधन श्रोत आफू वा अन्य कुनै व्यक्तिवाट प्रयोग वा उपयोग गर्नु वा गराईने छैन ।

४.३ आफ्नो पदीय ओहोदाको आधारमा कुनै समिति, संस्था वा व्यक्तिहरुबाट निजी सेवा तथा सुविधाहरु लिन वा लिन लगाइने छैन ।

४.४. स्थानीय तहको सेवा प्राप्त गरे वा सार्वजनिक सम्पत्तिको प्रयोग गरे वाफत पदाधिकारी, कर्मचारी वा अन्य कुनै व्यक्ति वा संस्थाले कानुन बमोजिम तिर्नु बुझाउनु पर्ने कर, शुल्क, सेवा शुल्क दस्तुर, भाडा बुझाउनबाट छुट लिने गरी निर्णय गर्ने वा गराउनु हुनेछ ।

४.५ स्थानीय तहका पदाधिकारीहरुले आफुले प्राप्त गर्ने सुविधाहरुको विवरण आम जानकारीका लागि स्थानीय तह मार्फत सावर्जनिक गर्नु पर्नेछ ।

५. नीति निर्माण, योजना तर्जुमा र निर्माण गर्दा पालन गर्नुपर्ने आचारहरुः-नीति निर्माण, योजना तर्जुमा र निर्णय गर्दा देहायका आचारणहरुको पालन गर्न गराउन देहाय बमोजिम गरिनेछ ।

५.१ निर्णय प्रकृयामा भाग लिनुपूर्व बैठकमा जानकारी दिनुपर्नेः (१) पदाधिकारीले आफुसमेत संलग्न भई कुनै निर्णय गर्नुपर्ने बैठकमा छलफलमा भाग लिनुपूर्व देहाय बमोजिमका सूचनाहरु सम्बन्धित भए सो दिनुपर्नेछ ।

(क) स्थानीय तहको भर्ना प्रकृया, खरिद, बिक्री, वा ठेक्कापट्टाको निर्णय प्रकृया, कुनै किसिमको दण्ड जरिवाना मिनाहा गर्ने प्रकृया, कुनै पक्षसंगको सम्झौताको म्याद थप वा खारेजीका विषयमा वा जस्तो निर्णय गर्नुपर्ने विषयसंग सम्बन्धित व्यक्ति संग आफ्नो कुनै स्वार्थ वा रिसइवी वा लेनदेन वा अन्य कुनै प्रकारको नाता, सम्बन्ध रहेको भए सो कुरा,

(ख) स्थानीय तहको नीति निर्णयबाट प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रुपमा लाभ वा हानी हुने व्यक्ति, संस्था, पक्ष वा कम्पनी संग लिनुदिनु भए सोको विवरणहरु,

(ग) कुनै पेशा वा व्यवसायिक संघसंस्थामा पदाधिकारीको प्रतिनिधित्व, लगानी, शेयर, हित वा स्वार्थ भए सोको बिवरण र त्यस्तो काममा लगाउने संस्था सम्बन्धि बिवरण,

२. यदी कुनै पदाधिकारीको निर्णय गर्नुपर्ने पक्ष वा बिषयसंग सम्बन्ध रहेछ भने बैठकको अध्यक्षले त्यस्तो पदाधिकारीलाई बैठकको निर्णय प्रकृयामा टठस्त रहन वा भाग नलिनका लागि निर्देश गर्नुपर्नेछ ।

३. पदाधिकारीले कुनै बिकास निर्माण कार्यको लागि गठन हुने उपभोक्ता समितिमा रही कार्य गर्नु हुदैन ।

५.२. सहभागिता मुलक तथा पारदर्शी रुपमा नीति निर्माण र निर्णय गर्नेः

(क) पदाधिकारीले योजना छनौट, प्राथमिकीकरण, कार्यान्वयन, अनुगमन, मूल्यांकनका विषयहरुमा लाभग्राही, उपभोक्ता तथा सरोकारवाला समुहको व्यापक सहभागिता र प्रतिनिधित्व गराएर निर्णय गर्नेछ ।

(ख) स्थानीय तहबाट निर्णय दिनुपर्ने विषयहरु नियुक्ति वा सेवा सुविधा दिने वा लिने विषयका कुराहरु पारदर्शी रुपमा गर्नुपर्नेछ ।

(ग) स्थानीय तहका बैठकहरु आम जनताका लागि खुला गर्न उचित प्रकृयाहरु निर्धारण गर्नु पर्नेछ ।

(घ) निर्णय गर्दा कानुनले तोकेको अवधिभित्र निर्णय गर्नुपर्छ । कानुनले समय नतोकेको अवस्थामा बिषयको प्रकृति हेरी यथासम्भव छिटो र उपर्युक्त समयावधि भित्र निर्णय गर्नुपर्नेछ । तर कुनै कारणले निर्णय गर्न लागेको समयावधि लम्बिने भएमा वा निर्णय गर्न नसकिने भएमा सोको तथ्यपूर्ण जानकारी सम्बन्धित पक्षलाई उपलव्ध गराउनु पर्नेछ ।

(ङ) पदाधिकारीले नागरिक वा सेवाग्राहीलाई नअल्याउने गरी स्पष्ट राय तथा सल्लाह दिनु पर्नेछ ।

६. पुरुस्कार, उपहार, दान,चन्दा वा नीजि सेवा, सुविधा र लाभ ग्रहण सम्बन्धि आचरणः पुरुस्कार,उपहार, दान,चन्दा वा नीजि सेवा, सुविधा र लाभ ग्रहण सम्बन्धमा देहायका आचारहरुको पालन गराउन प्रतिवद्धछौ ।

(क) कानुन बमोजिम आफ्नो कर्तव्य निर्वाह गर्ने सिलसिलामा कसैबाट कुनै प्रकारको नगद वा सेवा सुविधाको रुपमा उपहार, पुरुस्कार, चन्दा लिन हुदैन । त्यस्तो सेवा सुविधा दिनका लागि वाध्य पार्ने कुनै व्यवहार गराउनु हुदैन् ।

(ख) स्थीनीय तहसंग कुनै खास विषयमा स्वार्थ निहित भएको वा सम्भाव्य स्वार्थ भएको कुनै पनि व्यक्तिबाट कुनै प्रकारको मैत्री व्यवहार र आमन्त्रण, भोज भतेर, खानपिन, मनोरञ्जन, वसोवास सुविधा, भाडा सुविधा आदि लिनु वा दिनु हुदैन ।

(ग) पदाधिकारीले आफ्नो स्थानीय तहलाई जानकारी नदिई कुनै व्यक्ति,संस्था वा निकायबाट दान, बक्सिस, चन्दा, उपहार स्वीकार गर्नु हुदैन ।

७. सामुदायिक संघसंस्था, नीजि विकास साझेदार, गैर सरकारी संस्थासंगको साझेदारी :विकास साझेदार, गैर सरकारी संस्था, सामुदायिक संघ संस्था, निजी क्षेत्रसंगको साझेदारी गर्दा देहायका आचारहरु पालन गर्ने प्रतिवद्ध रहदै,

(क) विकास साझेदार निकाय, गैर सरकारी संस्था, सामुदायिक संघसंस्था, नीजि क्षेत्र संस्थागत सम्बन्ध र समन्वय प्रबर्द्धन गरिनेछ । व्यक्तिगत लाभहानीका आधारमा व्यवहार गरिने छैन ।

(ख) विकास साझेदार निकाय, गैर सरकारी संस्था, सामुदायिक संघसंस्था, नीजि क्षेत्रसंगको आफ्नो क्षेत्रभित्रको योजना, कार्यक्रम, बजेट तथा प्रतिवेदन कार्यलाई एकीकृत रुपमा अगाडी बढाइनेछ ।

८. निष्पक्षता, सम्मान र कदरपूर्ण व्यवहार सम्बन्धी आचरणहरु: पदाधिकारीले आफ्नो कार्य सम्पादन गर्दा निष्पक्षता, सम्मान र कदरपूर्ण रुपमा गर्न देहायका आचरणहरुको पालन गरिनेछ ।

(क) स्थानीय तहको संस्थागत एवं कार्यगत स्वतन्त्रता र निष्पक्षता अभिबृद्धी गर्न प्रयत्नशिल रहने ।

(ख) पदाधिकारीले पदीय कर्तव्य निर्वाह गर्दा वाह्य वा आन्तरिक क्षेत्रबाट प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षरुपले आउने प्रभाव, प्रलोभन, दवाव, भनसुन, धम्की, आग्रह, आदिबाट प्रेरित वा प्रभावित नभई कार्य सम्पादन गरिनेछ ।

(ग) आफ्नो पदीय कर्तव्य पुरा गर्दा मोलहिजा नराखी निर्भिक र स्वतन्त्रतापुर्वक कार्य सम्पादन गर्ने गराउने

(घ) कुनै कर्मचारीलाई कार्य सम्पादनको सिलसिलामा अनुचित प्रभाव पार्न वा दवाव नदिने ।

(ङ) प्रचलित कानुनले निषेध गरेको कुनै कार्य गर्न वा गराउन नहुने ।

(च) कर्तव्य पालना गर्दा जानकारीमा आएको कानुन बमोजिम गोप्य राख्नु पर्ने विषय वा कागजात वा व्यहोरा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रुपबाट प्रकाशन गर्न वा गराउन नहुने ।

(छ) पदाधिकारीले आफुले गर्ने काम निर्धारित समय भित्र सम्पादन गरिनेछ । कानुन बमोजिम सम्पादन गर्नुपर्ने काम समयमै सम्पन्न नगरी आफुले गर्ने काम पन्छाइने छैन ।

९. अन्य आचरणहरु: पदाधिकारीका अन्य आचरणहरु देहाय बमोजिमका गर्न प्रतिवद्ध रहन्छौ ।

(क) आफ्नो सम्पत्तिको विवरण तोकिएको समयभित्र सम्बन्धित निकायमा बुझाइ सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ ।

(ख) स्थानीय तहको काममा कुनै प्रकारको असर पर्न सक्ने गरी वा संविधान र प्रचलित कानुन विपरित हुने गरी स्थानीय तहको स्वीकृती विना कसैबाट कुनै प्रकारको दान, दातव्य, कोसेली, उपहार आफुले स्वीकार गर्नु वा आफ्नो परिवारको कुनै सदस्यलाई त्यस्तो विषय स्वीकार गर्न लगाउनु हुदैन । विदेशी सरकार वा प्रतिनिधिबाट कुनै उपहार प्राप्त हुन आएमा स्थानीय तहमा सो कुराको सूचना दिई निर्णय भए बमोजिम गर्नु पर्नेछ ।

(ग) स्थानीय तहको पूर्व स्वीकृती बिना कुनै कामको निमित्त कुनै किसिमको चन्दा माग्न वा त्यस्तो चन्दा स्वीकार गर्न वा कुनै किसिमको आर्थिक सहायता लिनु हुदैन ।

(घ) नेपाल सरकार वा प्रर्देश सरकार वा स्थानीय तहको काम कारवाहीमा प्रतिकुल प्रभाव पार्ने गरी कुनै पत्रपत्रिकामा आफ्नो वास्तविक वा काल्पनिक नामबाट वा वेनामी कुनै लेख प्रकाशन गर्न, अनलाईन समचार माध्यम वा सामाजिक संजाल वा रेडियो वा टेलिभिजनद्वारा प्रशारण गर्न वा गराउनु हुदैन ।

(ङ) नेपाल सरकार वा प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहको नीतिको विरोधमा सार्वजनिक भाषण दिन वा कुनै वक्तव्य प्रकाशन गर्न हुदैन ।

(च) मुलुकी ऐन विहावारीको महलको विपरित हुने गरी विवाह गर्न गराउनु हुदैन ।

(छ) विदेशी मुलुकको स्थायी बसोबास तथा डि.भी. को लागि आवेदन गर्नु हुदैन ।

(ज) पदाधिकारीले पदीय मर्यादामा आंच आउने गरी कुनै समुह वा व्यक्ति संग कानुन विपरित वार्ता गर्ने, सम्झौता गर्ने कार्य गर्न गराउनु हुदैन ।

भाग- ३

प्रचलित कानुन बमोजिम पालन गर्नुपर्ने आचारहरु

१०. प्रचलित कानुनको प्रभावकारी कार्यान्वयः

१. नेपालको संविधान, प्रचलित संघीय तथा प्रदेश कानुन, अदालतको निर्णय वा आदेश तथा कानुन बमोजिम संघ वा प्रदेशले दिएको निर्देशनको सम्मान र पालना गर्न र सोको तत्परतापूर्वक प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

२. प्रचलित कानुन बमोजिम पदाधिकारीहरुको सम्पत्ती बिवरण बुझाउने तथा सार्वजनिक गरिनेछ ।

३. पदाधिकारीले प्रचलित कानुन बमोजिम स्थानीय तहको बेरुजु तथा पेश्कि फच्छ्यौटको कार्यमा जिम्मेवारी बहन गर्नु पर्नेछ ।

११. अख्तियार दुरुपयोग तथा भ्रष्टाचार निवारण सम्बन्धि कानुनको कार्यान्वयनमा सहयोगः

१. स्थानीय तहका पदाधिकारीहरुले प्रचलित कानुन बमोजिम भ्रष्टाचार वा अख्तियारको दुरुपयोग हुने किसिमका आचरणाहरु गर्नु वा गराउनु हुदैन ।

२. स्थानीय तहका पदाधिकारीले स्थानीय तहमा प्रचलित कानुन बमोजिम अख्तियारको दुरुपयोग ठहरिने कुनै काम वा व्यवहार भएमा सम्बन्धित निकायमा जानकारी दिनु पर्नेछ र सम्बन्धित निकायबाट हुने छानविन, अनुसन्धान तथा जाँचबुझमा सहयोग गर्नु पर्नेछ ।

३. पदाधिकारीले आफुले थाहा पाएको भ्रष्टाचार मानिने कार्यहरुको सूचना दिने र लिने गर्नु पर्दछ त्यस्तो सूचना लुकाउन र लुकाउन सहयोग गर्नु हुदैन ।

४. पदाधिकारीले आफ्नो कार्य सम्पादन गर्दा स्वार्थको द्वन्द देखिन सक्ने बाह्य क्रियाकलाप, रोजगारी, लगानी, सम्पत्ति, उपहार वा लाभ लगायतका कुराहरुबारे स्पष्ट गरी कार्य सम्पादन गर्नु पर्दछ ।

५. भ्रष्टचारबाट आर्जित सम्पत्ति राख्ने, लुकाउने तथा प्रयोग गर्ने जस्ता कार्यहरुलाई दुरुत्साहन गर्नु पर्दछ

६. भ्रष्टचारबाट आर्जित सम्पत्तिको खोज, तलास, रोक्का, स्नानान्तरण, नियन्त्रण, जफत एवं फिर्ता सम्बन्धि कार्यमा सहयोग पुऱ्याउनु पर्दछ ।

७. पदाधिकारीले आफुले र आफ्नो परिवारको नाममा कुनै जायजेथा खरिद गर्दा सार्वजनिक गरेर गर्नु पर्नेछ ।

१२. निर्वाचन आचारसंहीताको पालन गर्नुपर्नेः

१. स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिहरुले निर्वाचनका बखत पालन गर्नु पर्ने आचारणहरु निर्वाचन आयोगले तोके बमोजम पालन गर्नु पर्नेछ ।

२. स्थानीय तहका पदाधिकारीहरुले निर्वाचन आचारसंहीताको प्रभावकारी कार्यान्वयन तथा पालन गर्न गराउन सहयोग गर्नुपर्नेछ ।

३. स्थानीय तहका पदाधिकारीहरुले आफ्नो ओहोदाको आधारमा प्राप्त सुविधाहरु निर्वाचन प्रचार प्रसार वा सोसंग सम्बन्धित प्रयोजनका लागि आफु वा अरु कसैबाट प्रयोग गर्न वा प्रयोग गराउनको लागि दिनु हुदैन ।

४. निर्वाचन प्रयोजनका लागि यस्तो सुविधा दिन वा लिनका लागी स्थानीय तहहरुबाट संस्थागत रुपमा कुनै निर्णय गर्नु वा गराउनु समेत हुदैन ।

१३. आचारसंहीताको कार्यान्वयनका लागि आवश्यक सहयोग गर्नुपर्नेः

१. आचारसंहीताको कार्यान्वयन तथा सार्वजनिकरणका लागि देहायमा उल्लेख व्यवस्थाहरु गरिनेछ।

(क) **आचारसंहीताको कार्यान्वयन समितिको व्यवस्था गरिनेः** कार्यपालिकाले प्रमुख वा कार्यपालिकाले तोकेको सदस्यको संयोजकत्वमा आचारसंहीता कार्यान्वयन समिति गठन गरिनेछ । सो समितिले नियमिति रुपमा आचारसंहीता कार्यान्वयनको पक्षलाई सहयोग पुऱ्याई कार्यपालिकाको बैठकमा नियमित प्रतिवेदन दिनु पर्नेछ ।

(ख) **अनुगमन समितिलाई सहयोग पुऱ्याउनु पर्नेः** यस आचारसंहिताको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि अनुगमन समितिलाई आवश्यक पर्ने सहयोग उपलव्ध गराइनेछ ।

२. पदाधिकारीले आफ्नो कार्यविभाजन तथा कार्यसम्पादन नियमावलीको व्यवस्था बमोजिम जवाफदेही, पारदर्शी सेवा प्रवाहको प्रवन्ध गर्न देहाय बमोजिम गर्न गराउन आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।

(क) नागरिक वडा पत्र बमोजिम कार्य सम्पादन गर्नुपर्ने, नागरिक वडापत्र सम्बन्धित सबैको जानकारीका लागि सबैले देख्ने ठाउँमा टाँस गर्नु गराउनु पर्नेछ ।

(ख) स्थानीय तहले नागरिक वडापत्रमा उल्लेख भएअनुसार छिटो छरितो सेवा प्राप्त नभएमा सो उपर गुनासो सुनुवाई हुने र छानविनबाट सेवाग्राही पक्षलाई कुनै क्षति वा हैरानी व्यहोर्नु परेको देखिएमा पिडित पक्षलाई उचित उपचार र क्षतिपुर्ती उपलव्ध हुने व्यवस्था गर्नु गराउनु पर्नेछ ।

३. कुनै पनि पदाधिकारीले आफुकहाँ आएको गुनासो तत्कालै सुन्ने व्यवस्था मिलाई फछ्र्यौट गर्नु पर्नेछ ।

भाग-४

आचार संहिताको पालन गराउने व्यवस्था

१४. आचारसंहीता अनुगमन समितिको गठनः (१) कुनै पदाधिकारीले यस आचारसंहीता तथा अन्य प्रचलित संघीय, प्रदेश र स्थानीय कानुन बमोजिम पालन गर्नुपर्ने आचारहरु उलंघन गरे, नगरेको सम्बन्धमा जाँचबुझ तथा अनुगमन गर्नका लागि सभाले सभाका सदस्यहरु मध्येबाट देहाय बमोजिमका पदाधिकारी रहेको एक आचारसंहीता अनगमन समितिको गरिनेछ ।

क. सभाका सदस्यहरुले आफुमध्येबाट छनौट गरेको एक जना- संयोजक

ख. सभाका सदस्यहरुले आफुमध्येबाट छनौट गरेको कम्तिमा एक जना महिला सहित दुई जना – सदस्य

ग. कार्यकारी अधिकृतले तोकेको स्थानीय तहको एक जना अधिकृत – सदस्य सचिव कर्मचारी

२. अनुगमन समिता संयोजक, सदस्य तथा सचिवमाथि नै यस आचारसंहीताको उलंघनमा उजुरी परी निर्णय गर्नु पर्ने अवस्था भएमा सो विषयको छलफल, जाँचबुझ तथा निर्णय प्रकृयामा नीज सहभागि हुन पाउने छैनन् ।

३. यस आचारसंहीताको संयुक्त रुपमा उलंघन गरेको भनी अनुगमन समितिका संयोजक, सदस्यहरु तथा सचिव माथि कुनै उजूरी परेकोमा त्यसउपर सम्बन्धित कार्य समितिले छानविन गरी त्यसपछि बस्ने सभाको बैठकमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

४. अनुगमन समितिका सदस्यहरुको पदावधि दुई बर्षको हुनेछ । यस समितिका सदस्यहरु लगातार दुई कार्यकाल भन्दा बढीका लागि निर्वाचित हुन सक्ने छैनन् । तर स्थानीय तहको कार्यकाल समाप्त भएको अवस्थामा यस समितिको पदावधि स्वतः समाप्त भएको मानिनेछ ।

१५. अनुमगन समितिको काम कर्तव्य र अधिकारः (१) अनुगमन समितिका काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(क) कुनै पदाधिकारीले आचारसंहीता उलंघन गरे, नगरेको सम्बन्धमा उजुरी परेमा वा जानकारी हुन आएमा सो उपर जाँचबुझ तथा छनविन गर्न सक्ने ।

(ख) जाँचबुझ तथा छानविनका सिलसिलामा समाव्हान जारी गर्ने र साक्षी प्रमाण बुझ्ने अधिकार हुने ।

(ग) अनुगमन समितिका सदस्यहरुले स्थानीय तहको सिफारिस तथा आमन्त्रण स्थानीय तहको जुनसुकै बैठकमा उपस्थित भई आफ्नो कामको विषयमा जानकारी दिन सक्नेछन् ।

२. अनुगमन समितिको कामको लागि आवश्यक जनशक्ति, काम गर्ने ठाउँ, सामग्री तथा उचित वातावरण बनाईदिने जिम्मेवारी सम्बन्धित स्थानीय तहको हुनेछ ।

१६.अनुमगन समितिको बैठक तथा कार्यविधिः (१)अनुगमन समितिको कार्य संचालन विधि देहायमा उल्लेख भए अनुसार हुनेछ ।

(क) अनुगमन समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार बस्नेछ ।

(ख) अनुगमन समितिको बैठकको निर्णय बहुमतको आधारमा आधारमा हुनेछ ।

(ग) अनुगमन समितिले कारवाही गर्दा सम्बन्धित पदाधिकारीलाई सफाई पेश गर्ने उचित मौका दिनु पर्नेछ ।

(घ) अनुगमन समितिले जाँचबुझबाट देखिएको बिवरण सहितको राय प्रतिवेदन सम्बन्धित कार्यपालिकामा पेश गर्नुपर्नेछ ।

२. अनुगमन समितिको बैठक तथा जाँचबुझ सम्बन्धि अन्य कार्यविधि आफैले तोक्न सक्नेछ ।

१७. अनुगमन समितिका सदस्यहरुको सेवा तथा सुविधाः अनुगमन समितिका सदस्यहरुको बैठक भत्ता तथा अन्य सुविधाहरु स्थानीय तहले तोके बमोजिम हुनेछ ।

१८. उजुरीः (१) स्थानीय तहको कुनै पदाधिकारीले पेशागत आचार उलंघन गरेकोमा त्यस विषयमा आचारसंहीता अनुगमन समिति समक्ष उजुरी दिन सकिनेछ ।

(२) माथि (१) बमोजिम दिइने उजुरीमा कुन पदाधिकारीले कुन आचार उलंघन गरेको हो सोको आधार प्रमाण खुलाउनु पर्नेछ । स्थानीय तहले उजुरी फारमको नमुना बनाई सबैले सजिलै प्राप्त गर्न सक्ने स्थानमा राख्नु पर्नेछ ।

(३) उजुरीको सम्बन्धमा कारवाही माग गर्दा अनुगमन समितिले उजुरीवाला संग थप विवरण वा कागजात माग गर्न सक्नेछ ।

१९. गोप्य राख्नु पर्नेः(१) अनुगमन समितिले उजुरीवालाको नाम गोप्य राख्नु पर्नेछ ।

(२) प्राप्त उजुरीका आधारमा कुनै पदाधिकारी माथि लागेको आरोप माथि छानविन जारी रहेको अवस्थामा आरोपित पदाधिकारीको नाम समेत गोप्य राख्नु पर्नेछ ।

२०. जाँचबुझः(१) यस आचारसंहीतामा उल्लिखित आचारहरुको उल्लंघन गरेको विषयमा अनुगमन समितिको राय सुझाव वा प्रतिवेदन आवश्यक कार्वाहीका लागि कार्यपालिकामा पेश गर्नु पर्नेछ । प्रतिवेदन पेश गर्नु पूर्व सो समितिले देहायका प्रकृयाहरु पुरा गर्नु पर्नेछ ।

(१) कुनै पदाधिकारिका विरुद्ध आचारसंहीता उल्लंघन गरेको कुनै उजुरी परेकोमा वा कुनै जानकारी प्राप्त भएकोमा त्यसको आधारमा अनुगमन समितिले कार्वाहि गर्न आवश्यक छ वा छैन भनी जाँचबुझ गर्न वा गराउन सक्नेछ ।

(ख) जाँचबुझ गर्दा कुनै पदाधिकारी उपर कारवाही गर्नुपर्ने देखिएमा अनुगमन समितिले त्यस्तो पदाधिकारीलाई सफाई पेश गर्न उचित मौका दिनु पर्नेछ ।

(ग) सफाई पेश गर्ने मौका दिदा सम्बन्धित पदाधिकारी विरुद्ध लागेको आरोप र त्यसको आधारहरु प्रस्ट गरी आवश्यक कार्वाहीका लागि कार्यपालिकाको बैठकमा पेश गर्नुपर्नेछ ।

२१. अनुगमन समितिको सिफारिस कार्यान्वयन गर्नेः(१) अनुगमन समितिले यस आचारसंहीतामा उल्लेखित कुराहरुको पालन भए नभएको सम्बन्धमा आवश्यक राय सुझाव तथा सिफारिस सहित कार्यान्वयनका लागि कार्यापालिकामा पेश गर्नुपर्नेछ ।

(२) अनुगमन समितबाट प्राप्त प्रतिवेदन तथा र सिफारिस उपर कार्यापालिकामा छलफल गरी आश्यक निर्णय सहित कार्यान्वयन गर्नु पर्नेछ ।

(३) आचारसंहीताको पालनका विषयमा स्थानीय तहमा छलफल हुदाका बखत सम्बन्धित पक्ष प्रतिनिधिहरुलाई सहभागी गराउन सकिनेछ ।

२२. आचारसंहीताको उल्लंघन सजायः (१) यस आचारसंहीताको कार्यान्वयन गर्दा स्थानीय तहबाट सजायको रुपमा देहायका उल्लिखित एक वा सो भन्दा बढी प्रकृयाहरु अपनाउन सकिनेछ ।

(क) सम्बन्धित पदाधिकारीलाई सचेत गराउने ।

(ख) आलोचना तथा आत्मालोचना गर्न लगाई सोको जानकारी सार्वजनिक गर्न लगाउने ।

(ग) सार्वजनिक सुनूवाईका लागि सर्वजनिक गर्ने, गराउने ।

(घ) प्रचलित ऐन कानुनको उल्लंघन भएका अवस्थामा सम्बन्धित निकायमा सूचना दिने र आवश्यक कार्वाहीका लागि लेखि पठाउने ।

२. आरोपित पदाधिकारी माथि भएको कुनै पनि कार्वाहीका विषयमा निज कुनै राजनीतिक दलसंग आबद्ध भएको हकमा सम्बन्धित राजनीतिक दललाई जानकारी गराउनु पर्ने ।

२३. कार्वाहीको बिवरण सार्वजनिक गर्नु पर्नेः आचरसंहिताको कार्यान्वयनका सम्बन्धमा पदाधिकारी माथि भएको कार्वाहीको बिबरण आम जानकारीका लागि स्थानीय तहको सूचनापाटी र स्थानीय पत्रपत्रिकामा प्रकाशित गर्नु पर्नेछ । सोको जानकारी राजनीतिक दलहरु, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, निर्वाचन आयोग, प्रदेश सरकारको सम्बन्धित विभाग/निकाय, स्थानीय प्रशासनलाई गराउनु पर्नेछ ।

भाग- ५

विविध

२४. आचारसंहिताको पालन गर्नु सबैको कर्तव्य हुनेः यो आचारसंहिताको पालना गर्नु पदाधिकारीको जिम्मेवारी तथा कर्तव्यको एक अभिन्न अंगको रुपमा रहनेछ ।

२५. पदाधिकारीलाई आचारसंहिता जानकारी दिनुपर्नेः यो आचारसंहिता स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा कर्मचारीलाई अनिवार्य रुपमा जानकारी दिई हस्ताक्षर गराई लागु गरिनेछ ।

२६.सरोकारवालाहरुलाई आचारसंहिताको जानकारी उपलव्ध गराउनु पर्नेः स्थानीय तहका पदाधिकारीको आचार संहिता, समय समयमा आचारसंहितामा भएको संशोधनको बिवरण तथा आचारसंहिताको कार्यान्वयनका बिबरणहरुको जानकारी बार्षिक रुपमा स्थानीय तहका राजनीति दलहरु, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय वा प्रदेश सरकारका सम्बन्धित निकायलाई जानकारी गराउनु पर्नेछ ।

२७. आचरसंहिताको कार्यान्वयनमा राजनैतिक दलको सहयोगः(१) कुनै पदाधिकारीबाट यस आचारसंहिताको उल्लंघन भएको ठहर भएमा निजमाथि लागेको आरोप तथा सो सम्बन्धमा सिफारिस भएको कार्वाहीको विवरण समेत सम्बन्धित पदाधिकारी सम्बद्घ राजनीतिक दललाई जानकारी गराउनुका साथै सार्वजनिक समेत गर्नु पर्नेछ

(२) जाँचबुझका आधारमा पदाधिकारी उपर कार्वाहीका लागि भएको सिफारिसको कार्यान्वयन गर्ने वा सचेत गराउने काममा सरकारी निकाय एवं राजनीति दलहरुको सहयोग लिन सकिनेछ ।

२८. आचारसंहितामा संशोधनः(१) स्थानीय तहका सभाबाट आचारसंहितामा संशोधन गर्न सकिनेछ।

(२) आचारसंहितामा भएको संशोधनको जानकारी सम्बन्धित सबै पदाधिकारी, कर्मचारी तथा सरोकारवालाहरुलाई दिनुपर्नेछ ।

(३) निर्वाचन आचारसंहितामा भएको संशोधन भएका खण्डमा आम जनताको जानकारीका लागि सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ ।

(४) नगरपालिकाले आफ्नो स्थानीय विशिष्ठता, कार्य प्रकृति र आवश्यकता अनुसार यस आचार संहितामा समय समयमा थप व्यवस्था समावेश गरी लागु गर्न सकिनेछ ।

आज्ञाले

सुरेन्द्रवहादुर विष्ट

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत